

บทความวิชาการ

ขบวนการเอกราชใน Catalonia[†]

มารค ตามไท^{a,*} งามศุภร์ รัตนเสถียร^b

^a ภาควิชาสันติศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ

^b สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

* ผู้แต่งหลัก: อีเมล marktamtai@yahoo.com

วันที่รับ: 15 พฤศจิกายน 2566
วันที่แก้ไข: 24 มีนาคม 2567
วันที่ตอบรับ: 19 เมษายน 2567

บรรณาธิการ: ธนพันธ์ ไส้ประกอบ
ทรัพย์สิน คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิ์: สัญญาอนุญาตแบบครีเอทีฟ
คอมมอนส์ - แจกจ่ายได้ ต้องอ้างอิง
ไม่แก้ไขตัดแปลง ไม่ใช่เพื่อการค้า

ลิขสิทธิ์: บทความนี้เป็นลิขสิทธิ์ของ
คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอ้างอิง: มารค ตามไท, งามศุภร์
รัตนเสถียร. 2567. “ขบวนการเอกราชใน Catalonia”. *วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 54 (1): 192-208.
<https://doi.org/10.61462/cujss.v54i1.2409>

ข้อความที่ปรากฏทั้งหมดในบทความ
เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่
ความเห็นของหน่วยงานวารสารผู้
จัดพิมพ์

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาขบวนการเอกราช Catalonia โดยศึกษาเรื่อง ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความรุนแรงในช่วงต่างๆของการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชกับรัฐธรรมนูญ เหตุผลของประชาชนที่สนับสนุนเอกราช และสถานการณ์ปัจจุบัน ความสำคัญพิเศษของขบวนการเอกราช Catalonia เพราะ Catalonia อยู่ในประเทศสเปนซึ่งมีลักษณะคล้ายประเทศไทยหลายอย่าง (เป็นประเทศประชาธิปไตยใหม่-ประมาณ 50 ปี / ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข / มีมาตราห้ามแบ่งแยกดินแดนในรัฐธรรมนูญ)

ปัจจุบันรัฐบาลสเปนใช้กฎหมายเพื่อห้ามการทำประชามติเกี่ยวกับเอกราช และจับผู้นำขบวนการไปขังโดยตั้งข้อหาทมิฬเพราะทำขัดกับรัฐธรรมนูญ ขบวนการเอกราชจึงมีความเห็นว่าต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเอง คำถามที่ถามไปยังศาลรัฐธรรมนูญคือ ในเมื่อรัฐธรรมนูญกล่าวในมาตรา 1 ว่าประเทศสเปนปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการจัดประชามติเรื่องเอกราชโดยอิงสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการประชาธิปไตย) จะขัดกับรัฐธรรมนูญได้อย่างไร ส่วนประเด็นของการที่มาตรา 2 กล่าวว่าประเทศสเปนเป็นรัฐเดี่ยวไม่สามารถแบ่งแยก ก็แสดงว่ามาตราในรัฐธรรมนูญขัดกันเองและต้องแก้ที่จุดนี้

สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาการต่อสู้เพื่อเอกราชใน Catalonia คือ เมื่อขบวนการเอกราชมีที่ยืนในพื้นที่การเมืองและมีการถกกันเองภายในอย่างเปิดเผยเรื่องจะเอาเอกราชหรือไม่กลุ่มใช้ความรุนแรงผลักดันเอกราชก็ค่อยๆ สลายไป ความรุนแรงที่เหลือคือการแสดงอารมณ์แรงในการถกเถียงกัน

คำสำคัญ: ขบวนการเอกราช, คาตาโลเนีย, พื้นที่การเมือง, รัฐธรรมนูญ

[†] บทความนี้ปรับปรุงจากงานวิจัยในโครงการ “สานฝันปาดานี้โดยไม่ใช้ความรุนแรง: การวิเคราะห์จากบทสนทนาเพื่อสร้างจินตนาการใหม่” โดยได้รับการสนับสนุนจาก กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561- 25 กุมภาพันธ์ 2562, เลขที่สัญญา สร6111302

ACADEMIC ARTICLE

The Independence Movement of Catalonia

Mark Tamthai^{a,*}, Ngamsuk Ruttanasatain^b

^a Peace Studies Department, Payap University

^b Institute of Human Rights and Peace Studies, Mahidol University

* Corresponding author email: marktamthai@yahoo.com

Abstract

This article examines the Catalonia independence movement by studying the historical background, violence at different stages of the movement, the relationship between the independence movement and the constitution, people's reasons for supporting independence, and the current situation. The special significance of the Catalonia independence movement is because Catalonia is part of Spain, which has many similarities with Thailand. (A new democratic country - about 50 years / a constitutional monarchy system of government / there is an article in the constitution prohibiting separatism)

Currently, the Spanish government uses legislation to ban referendums on independence and imprisons organizers of the referendums on charges of treason because it violates the constitution. The independence movement, therefore, raised questions about the constitution itself. The question asked to the Constitutional Court was, since Article 1 of the constitution states that Spain is a democracy, therefore, how can organizing a referendum on independence based on the right to self-determination (which is part of democratic principles) go against the constitution? Article 2, saying that Spain is a single state and cannot be divided, shows that the constitution is inconsistent, and must be corrected at this point.

The findings of this study of the struggle for independence in Catalonia are that when independence movements have political space, and there is an open internal debate over the question of independence, violent groups pushing for independence gradually dissipate. The violence that remains comes from emotional outbursts during the debate.

Keywords: *Independence, Catalonia, Political space, Constitution*

Received: November 15, 2023

Revised: March 24, 2024

Accepted: April 19, 2024

Editor: Thanapan Laiprakobsup,
Faculty of Political Science,
Chulalongkorn University

License: [Creative Commons](#)
License: [Attribution-
NonCommercial-NoDerivatives;](#)
([CC-BY-NC-ND 4.0](#))

Copyright: ©2024 Faculty of
Political Science, Chulalongkorn
University

Citation: Tamthai, Mark,
Ruttanasatain, Ngamsuk. 2024.
"The Independence Movement
of Catalonia". *Chulalongkorn
University Journal of Social
Sciences* 54 (1): 192-208.
<https://doi.org/10.61462/cujss.v54i1.2409>

All statements in this article
are the opinions of the
authors. It is not the opinion of
the publisher of the journal.

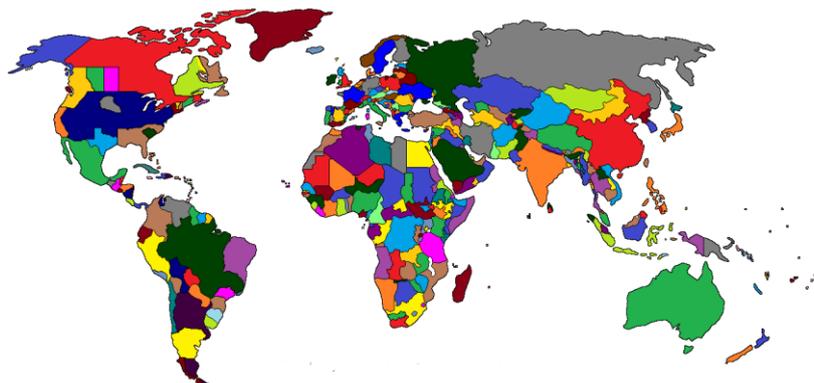
บทนำ

ในช่วงตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันมีกลุ่มคนในรัฐต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งกลุ่มคนบางส่วนในสามจังหวัดชายแดนของไทยก็เป็นหนึ่งในนั้น ที่ปรารถนาจะจัดการกับชีวิตของตัวเอง ในรัฐอิสระที่แยกตัวออกจากสถานะที่เป็นอยู่หลายกลุ่ม บางครั้งกลุ่มเหล่านี้จะถูกเรียกว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดน บางครั้งก็เรียกว่าขบวนการเอกราช แท้จริงแล้วสองชื่อนี้ไม่ได้ที่มีความหมายต่างกันด้วยนัยยะสำคัญ การแยกตัวออกก็ตรงกับความหมายของ “การแบ่งแยกดินแดน” แต่ถ้าอยู่ห่างไกลอีกซีกโลกการจะเป็นรัฐอิสระจะเรียกว่าเป็นการแบ่งแยกดินแดนก็ไม่ถูกในเชิงภูมิศาสตร์ จึงเรียกว่า ขบวนการเอกราช

บทความนี้ต้องการศึกษาขบวนการเอกราช Catalonia เพราะ Catalonia อยู่ในประเทศสเปน ซึ่งมีลักษณะคล้ายประเทศไทยหลายอย่าง เช่น เป็นประเทศประชาธิปไตย ซึ่งมีระยะเวลาประมาณ 50 ปี นอกจากนี้ยังมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมีมาตราห้ามแบ่งแยกดินแดนในรัฐธรรมนูญ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเรื่องความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความรุนแรงในช่วงต่างๆของการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชกับรัฐธรรมนูญ เหตุผลของประชาชนที่สนับสนุนเอกราช และสถานการณ์ปัจจุบัน (ถึง พ.ศ. 2562) ก่อนที่จะเข้าเรื่องของ Catalonia ก็จะมาทบทวนเรื่องขบวนการเอกราช/แบ่งแยกดินแดนในโลกร่วมสมัย เพื่อแสดงให้เห็นว่าเรื่องของขบวนการเอกราชในสมัยนี้เป็นเรื่องปกติที่มีทั่วไป และเห็นที่มาที่ไปของการเคลื่อนไหวทางการเมืองแนวนี้

ขบวนการเอกราช/แบ่งแยกดินแดน ในโลกร่วมสมัย

ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นนับแต่ปลายศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน มีกลุ่มคนในรัฐต่างๆทั่วโลก มีความปรารถนาที่จะจัดการกับชีวิตของตัวเองในรัฐอิสระที่แยกตัวเองออกจากสถานะที่เป็นอยู่หลายครั้ง จากการศึกษาพบว่าในปลายศตวรรษที่ 20 ต้นศตวรรษที่ 21 มีขบวนการเอกราชในโลกเคลื่อนไหวอยู่ทั้งหมดประมาณ 275 ขบวนการ (Gurr, 2000) โดยอยู่ในทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ 89 ขบวนการ ในทวีปอาฟริกา 95 ขบวนการ ในทวีปเอเชีย 59 ขบวนการ และในลาตินอเมริกา 32 ขบวนการ ในหลายกรณีอาจนึกไม่ถึงว่ามีขบวนการเอกราชในพื้นที่นั้นด้วย เช่น ขบวนการเอกราช Venice ในประเทศอิตาลี ขบวนการเอกราชของ Bavaria ในประเทศเยอรมัน หากขบวนการเหล่านี้ทั้งหมดบรรลุเป้าหมายทุกขบวนการแผนที่ใหม่ของโลกก็จะคล้ายกับภาพข้างล่าง

ภาพที่ 1 The Map of The World If Almost all Current Active Separatist Movements Succeed
ที่มา: ผู้ใช้ user: r/MapPorn ในเว็บไซต์ <https://www.reddit.com>

ลักษณะของขบวนการเอกราช

ขบวนการเอกราชในโลกร่วมสมัยเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็นขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งและขบวนการเอกราชคลื่นที่สอง (Schaeffer 1998) ซึ่งการก่อเกิดของขบวนการเอกราชทั้งสองช่วงมีพัฒนาการแตกต่างกันดังนี้

ขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่ง เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สองจากการที่อาณานิคมหลายแห่งได้รับเอกราชจากรัฐที่มียึดครองตัวเองเป็นอาณานิคมหลายปีก่อน ในการให้เอกราชกับอาณานิคมนั้นมีการขีดเส้นแบ่งเขตแดนของรัฐใหม่โดยไม่คำนึงถึงชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในเขตแดนใหม่นั้นซึ่งจะต้องไปเป็นคนส่วนน้อยในรัฐใหม่ ตัวอย่างเช่นประเทศพม่า เป็นอาณานิคมที่ได้รับเอกราชในปี 1948 แต่มีประชาชนชาติกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในเขตแดนของประเทศใหม่และเห็นว่าอนาคตตัวเองจะถูกจำกัดตราบไต่ที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศพม่าจึงเกิดขบวนการเอกราชกะเหรี่ยงขึ้น ตัวอย่างเช่นนี้มีจากทั่วโลก กลุ่ม Kurd ไปถูกจัดให้อยู่ในประเทศ Iraq, Iran, Syria, Turkey กลุ่ม Katangan ถูกจัดให้อยู่ใน (Belgian) Congo เป็นต้น ขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมหาอำนาจเนื่องจากถูกมองว่าสร้างปัญหาให้แก่รัฐใหม่ๆที่กำลังถูกการแย่งชิงให้เข้าพวกในสงครามเย็น ด้วยเหตุนี้ความปรารถนาของขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งเกือบทุกขบวนการไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ซ้อยกเว้นคือขบวนการเอกราช Eritrea ที่สามารถรบชนะและได้เอกราชจาก Ethiopia ขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งอื่นๆ ที่ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายไม่ได้สลายตัวเพียงแต่ต่อสู้ต่อไปในระดับเล็กกว่าด้วยการสนับสนุนจากประเทศข้างเคียงบ้างหรือพรรคพวกที่ได้อพยพไปอยู่ต่างแดนบ้าง

ขบวนการเอกราชคลื่นที่สอง ประกอบด้วยขบวนการเอกราชที่เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ในกระแสของการขยายแนวคิดประชาธิปไตย เช่นรัฐใหม่ที่เกิดขึ้นจากสหภาพโซเวียตเก่า ขบวนการเหล่านี้มีทั้ง (1) ความเป็นสมัยใหม่ (Modern) ซึ่งแสดงจากการเห็นว่าการเป็นรัฐเท่านั้นที่จะนำอำนาจเพื่อการเปลี่ยนแปลงมาได้จริง พร้อมทั้งใช้แนวปฏิบัติทางการเมืองซึ่งทำให้ต่างออกไปจากขบวนการกบฏทั่วไปในอดีต (2) มีความชอบธรรม (Legitimate) โดยชี้มนทัศน์สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตัวเองควบคู่กับสถานการณ์ในอดีตที่ถูกจัดให้อยู่ในรัฐต่างๆ โดยไม่ได้มีการถามถึงความสมัครใจ และ (3) ความเป็นเหตุผล (Rational) เนื่องจากขบวนการเอกราชรู้ดีว่าในโลกปัจจุบันรัฐเท่านั้นที่สามารถอ้างอธิปไตยเหนือการแทรกแซงและจะดำเนินการภายใต้เงื่อนไขใดก็ได้ถึงแม้ว่าในระยะหลังมีการกดดันรัฐทางอื่นบ้างแต่ก็เป็นเพียงการกดดันภายนอก

ขณะเดียวกันหลายขบวนการในขบวนการคลื่นที่สองก็มีลักษณะความขัดแย้งในตัวเองที่ Schaeffer ได้ อธิบายเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. เป็นตัวของตัวเองแต่ต้องยกระดับสู่นานาชาติ (Autonomous Internationalism) (Robert K. Schaeffer 1998, 51) ลักษณะนี้มาจากการที่ขบวนการเอกราชรู้ว่าถ้าจะสำเร็จหมายถึงต้องได้รับการยอมรับจากรัฐอื่นและองค์กรสำคัญเช่นสหประชาชาติ แต่ขณะเดียวกันก็มีขบวนการเอกราชอื่นหลายขบวนการที่ต้องการเช่นนี้เหมือนกันจึงจำเป็นต้องชี้ให้เห็นว่าขบวนการของตนต่างจากขบวนการเอกราชอื่นอย่างไรและมีความชอบธรรมมากกว่าขบวนการ

อื่นอย่างไร สิ่งนี้เองที่อาจจะเป็น

สาเหตุที่ไม่ค่อยมีการตั้งองค์การสมาพันธ์ขบวนการเอกราชถึงแม้ว่าให้กำลังใจกันทางวาจา ข้อสังเกตข้อนี้ของ Schaeffer อาจจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลง

ระดับหนึ่ง ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นการที่ขบวนการเอกราช Catalonia ขวนเชิญขบวนการเอกราชอื่นร่วมในงานวันชาติของ Catalonia ในปีที่ผ่านมา

2. เป็นทั้งสากลและเน้นท้องถิ่น (Cosmopolitan Parochialism) (Robert K. Schaeffer 1998, 55) ลักษณะนี้มาจากการที่ขบวนการเอกราชต้องใช้ภาษาและมโนทัศน์สากลเช่นเรื่องอำนาจของการเป็นรัฐ เรื่องสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง ซึ่งเป็นภาษาที่ประชาชนในท้องถิ่นตนไม่เข้าใจจึงต้องพูดกับกลุ่มคนเหล่านี้โดยใช้มโนทัศน์ของเขา ซึ่งเป็นวิธีเดียวที่จะรณรงค์เพื่อรับการสนับสนุนจากกลุ่มประชาชนนี้เพื่อแสดงความชอบธรรมของขบวนการต่อโลก เช่นขบวนการเอกราช Puerto Rico จะใช้ภาษาและคำพื้นบ้านที่ทุกคนเข้าใจเวลาอธิบายจุดยืนของตนว่า “คุณจะมาในบ้านของฉันและสิ่งฉันไม่ได้” หรือที่ขบวนการเอกราชควิเบคมักอธิบายว่า “เราเพียงต้องการเป็นนายในบ้านของเรา” ดังนั้นขบวนการเอกราชจึงต้องจัดตัวอยู่ในทั้งสองส่วนตลอดเวลา ความสำเร็จจะมาด้วยการที่สามารถอธิบายมโนทัศน์สากลในภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้

3. เป็นคนกลุ่มใหญ่แต่ยังยึดการเป็นคนกลุ่มน้อย (Majoritarian Minorities) (Robert K. Schaeffer 1998, 58) ขบวนการเอกราชส่วนใหญ่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนกลุ่มน้อยในรัฐเดิมและต้องการมีรัฐของตนเองที่มีกลุ่มชาติพันธุ์นี้เป็นคนกลุ่มใหญ่โดยที่ยังรักษาอัตลักษณ์เดิมตอนเป็นคนกลุ่มน้อย หลายครั้งสิ่งนี้จะทำให้เกิดความสับสน ในรัฐใหม่ที่ตัวเองเป็นคนกลุ่มใหญ่จะมีกลุ่มอื่นเป็นคนกลุ่มน้อย และการที่กลายเป็นคนกลุ่มใหญ่อาจกระทบอัตลักษณ์เดิมได้ รวมทั้งจะมีความพยายามรวบอำนาจไว้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ของตัวเอง ขบวนการเอกราช Eritrea เป็นข้อยกเว้นที่น่าสนใจ ขบวนการนี้รวมคนต่างชาติพันธุ์ที่อาศัยในพื้นที่เข้าเป็นขบวนการเอกราชด้วยกัน หลังจากชนะประเทศ Ethiopia และได้เอกราช ปัญหาระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่อาศัยในพื้นที่ Eritrea จะมีปัญหาทางนี้น้อย แต่ตัวอย่างเช่นที่ Eritrea มีน้อยเพราะต้องสร้างสรรค์ในการสร้างมโนทัศน์ของความเป็นชาติใหม่ให้ครอบคลุมหลายกลุ่ม

4. มีอธิปไตยแบบพึ่งรัฐอื่น (Dependent Sovereignty) (Robert K. Schaeffer 1998, 60) ปัญหานี้มาจากการที่ในโลกปัจจุบันขบวนการเอกราชที่จะสามารถเป็นรัฐของตัวเองได้แล้ว อธิปไตยก็จะไม่เต็มทีโดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามก็ต้องเข้ากับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและร่วมทิศทางเศรษฐกิจของกลุ่มนั้น สำหรับขบวนการเอกราชที่วางอยู่บนฐานของเรื่องทางเศรษฐกิจจะยากที่จะอธิบายให้ประชาชนของตนยอมรับ เช่นถ้าขบวนการเอกราชอิตาลีเหนือได้เอกราชโดยยึดเหตุผลมาตลอดว่าไม่ต้องการให้คนอิตาลีทางใต้ที่ไม่สู้งานเอาผลของแรงงานของตนไปใช้พอได้เอกราชแล้วก็ยังไม่มียุติทางเศรษฐกิจอาจนำไปสู่ปฏิกริยาโต้กลับได้

สาเหตุของการเกิดขบวนการเอกราช

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการเกิดขบวนการเอกราชทั้งคลื่นที่หนึ่ง และคลื่นที่สอง จะพบว่าแต่ละขบวนการแตกต่างกันถึงแม้จะอยู่ในคลื่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณารวมกันแล้วสาเหตุหลักที่พบจะอยู่ใน 4 กลุ่ม (Metta Spencer 1998) แต่อาจพบในสัดส่วนหรือความเข้มข้นที่ต่างกัน

1. สาเหตุเชิงประวัติศาสตร์ สาเหตุนี้คือการที่ครั้งหนึ่งในอดีตดินแดนของกลุ่มที่สนับสนุนเอกราชไม่ได้ขึ้นอยู่กับรัฐที่ปกครองอยู่ แต่ถูกจัดมาเป็นส่วนหนึ่งจากการพ่ายแพ้สงคราม (เช่น Catalonia ในประเทศสเปน) หรือรัฐที่ใหญ่กว่ามาจัดระเบียบเขตแดน (เช่น Quebec ในประเทศแคนาดา และ Okinawa ในประเทศญี่ปุ่น) ในเมื่อครั้งหนึ่งดินแดนเคยเป็นของตนเอง ขบวนการเอกราชจะเรียกร้องให้คืนดินแดนกลับเป็นของตนเองอย่างเดิม บางครั้งจะเก็บสิ่งนี้ไว้ในความทรงจำด้วยวิธีต่าง ๆ เช่นกำหนดให้วันที่แพ้รัฐที่เข้ามาปกครองเป็นวันชาติของตน (อย่างวันที่ 11 กันยายน ใน Catalonia) บางครั้งก็เล่าสู่กันฟังในครอบครัว โรงเรียน ฯ เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกว่า “เอาของฉันไป เอากลับคืนมา” ซึ่งเป็นการรักษาความรู้สึกนี้แบบต่อเนื่อง

2. สาเหตุเชิงชาตินิยม สาเหตุนี้มาจากการที่ในอดีตกลุ่มที่ต้องการเอกราชถูกรัฐที่สังกัดอยู่พยายามกำจัด วัตถุประสงค์ของกลุ่มโดยการห้ามหรือควบคุมการใช้ภาษา การแสดงออกทางวัฒนธรรมและศาสนา และอื่น ๆ การปฏิบัติเช่นนี้ของรัฐก็เพื่อพยายามทำให้ทุกคนในรัฐเหมือนกัน มีอัตลักษณ์ร่วมกัน กลุ่มคนที่ถูกระงับก็จะต้องปกป้องอัตลักษณ์ตนให้อยู่รอด ถึงแม้เวลาผ่านไปและบางรัฐพยายามเปลี่ยนแนวปฏิบัติไปในทางพหุวัฒนธรรมนิยม แต่แผลก็ยังอยู่ และลึก ในที่สุดคนกลุ่มนี้ก็คิดว่าไม่มีทางอื่นที่จะรักษาวิถีชีวิตของตนได้ยกเว้นแยกตัวออกไปตั้งรัฐใหม่

3. สาเหตุทางเศรษฐกิจ สาเหตุนี้พบในสองลักษณะ ลักษณะแรกคือกลุ่มที่ต้องการแยกตัวออกมีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือดีมาอยู่ แต่คิดว่ารัฐเอาเปรียบโดยบังคับให้ส่งภาษีมากกว่าที่ได้คืนจากโครงการต่าง ๆ ของรัฐจึงอยากแยกตัวออกเพื่อฐานะทางเศรษฐกิจจะดีขึ้น เช่นใน Scotland, Quebec, Venice, Catalonia เป็นต้น ประเด็นนี้จะเป็นที่ถกเถียงกันมากเนื่องจากการคาดการณ์ฐานะทางเศรษฐกิจหลังเป็นเอกราชเป็นสิ่งที่ทำยาก แต่ก็เห็นประเด็นไม่ยาก ตัวอย่างที่ชัดเจนอย่างหนึ่งคือการที่คนสกอตแลนด์ส่วนมากต้องการอยู่ในสหพันธ์ยุโรป (European Union) เพราะจะช่วยเศรษฐกิจของท้องถิ่นแต่สหราชอาณาจักรมีประสามติให้ถอนตัวออก อีกลักษณะหนึ่งคือสำหรับขบวนการเอกราชบางขบวนการประเด็นทางเศรษฐกิจไม่มีความสำคัญเท่าไร ส่วนมากจะพบในกลุ่มที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ได้ดีมาและอาจน้อยกว่ารัฐที่ปกครองอยู่แต่การอยากเป็นเอกราชเป็นเพราะเหตุผลอื่นเนื่องจากประเด็นทางเศรษฐกิจเมื่อได้เอกราชจะไม่ขัดและพร้อมสร้างด้วยกันภายหลัง ข้อยกเว้นจะมีแต่กับพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากและหากได้เอกราชก็จะสามารถนำมาใช้เองหมดเพื่อการพัฒนาตามแนวของตน ในอดีตนี้เป็นข้อหนึ่งที่มีความสำคัญของขบวนการเอกราชนอร์เวย์ก่อนแยกตัวออกจากประเทศสวีเดน

4. สาเหตุที่มาจากมุมมองอนาคตที่พึงปรารถนา เหตุผลข้อนี้เริ่มพบกันในการเอกราชต่าง ๆ เช่นใน Catalonia เป็นการให้เหตุผลว่าถ้าไม่แยกตัวออกจากรัฐ ทิศทางของอนาคตจะถูกกำหนดโดยคนกลุ่มใหญ่ในรัฐ (เช่นคนสเปนในประเทศสเปน) จะไม่สามารถมีชีวิตในอนาคตตามที่ตนต้องการเพราะคุณค่า วัฒนธรรม และสิ่งที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนสองกลุ่มต่างกันมากเกินไป ขบวนการเอกราชที่ให้ความสำคัญกับเหตุผลนี้จะมองเอกราชเป็นวิธีไปสู่อนาคตที่ดีกว่าไม่ใช่วิธีที่จะหนีอดีตที่เลวร้ายเหมือนกับที่พบในสาเหตุเชิงประวัติศาสตร์หรือสาเหตุเชิงชาตินิยม แต่ในขบวนการเอกราชหลายขบวนการจะพบแนวโน้มทั้งสองปนกันอยู่และไม่แปลกที่พบว่าแต่ละเหตุผลพบในผู้ร่วมขบวนการที่ต่างวัย

หากลองนำสาเหตุการเกิดขึ้น

ของขบวนการเอกราชข้างต้น มาดูขบวนการเอกราชปาตานีอยู่ตรงไหนในภาพนี้ ถ้าจุดเริ่มต้นก็คล้ายกับขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่ง ถึงไม่ได้เกิดจากการแบ่งเขตในช่วงปลดปล่อยอาณานิคมแต่ก็มีส่วนเหมือนตรงที่เกี่ยวกับการที่มหาอำนาจจัดการ

แบ่งเขตเพียงแต่อยู่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 แต่เมื่อหันมาดูขบวนการเอกราชปาตานีปัจจุบันก็มีหลายลักษณะคล้ายขบวนการเอกราชคลื่นที่สอง โดยเฉพาะการใช้ความคิดเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเองมาเป็นส่วนสำคัญของการเคลื่อนไหว บางคนเคยถามว่าขบวนการเอกราชปาตานีเดิมกับขบวนการเอกราชปาตานีปัจจุบันต่างกันหรือไม่ อาจจะต่างกันตรงจุดนี้ แต่โดยรวมแล้วถ้าจะเทียบขบวนการเอกราชปาตานีกับขบวนการเอกราชอีกสี่ขบวนการที่ศึกษามา ยังต้องคอยให้รัฐเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้มากกว่าปัจจุบันจึงจะสามารถดูถึงจำนวนคนที่เห็นพ้อง รวมถึงประเด็นการต่อสู้ทางรัฐธรรมนูญ บทความนี้เริ่มการเปรียบเทียบดังกล่าวด้วยการศึกษาลักษณะของเหตุผลที่กลุ่มสนับสนุนเอกราชกลุ่มหนึ่งให้ไว้เป็นเบื้องต้น

จากภาพของขบวนการเอกราชที่มีอยู่ทั่วโลกจะเห็นได้ว่าหน้าที่ของรัฐในยุคนี้ไม่ใช่การพยายามไม่ให้เกิดขบวนการเอกราชภายในรัฐของตน แต่น่าจะเป็นการพยายามไม่ให้เกิดความรุนแรงจากการเคลื่อนไหวดังกล่าวมากกว่า

ขบวนการเอกราชใน Catalonia

ในส่วนนี้จะขออภิปรายประเด็นประวัติศาสตร์ กลุ่มใช้ความรุนแรง ประเด็นรัฐธรรมนูญ เหตุผลของคนสนับสนุนเอกราช และสถานการณ์ปัจจุบัน ไปตามลำดับ

1. ประเด็นประวัติศาสตร์

สำหรับขบวนการเอกราช Catalonia นั้นการต่อสู้เป็นการเคลื่อนไหวต่อเนื่องมาแล้วสามศตวรรษ ในช่วงนี้มีอยู่ห้าปีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ โดยเริ่มต้นจากปีค.ศ. 1714 ครั้งที่ 2 เมื่อปีค.ศ.1830 ครั้งที่ 3 ปีค.ศ.1939 ถัดมาคือปี ค.ศ.1978 และ ปีค.ศ.2010 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ในปี 1714 ซึ่งตรงกับวันชาติของ Catalonia (La Diada) คือในวันที่ 11 กันยายน ซึ่งวันนี้ทหาร Catalan ต้องยอมแพ้กองทัพ Castilian ของกษัตริย์ Philip V แห่งสเปน ในช่วงท้ายของสงคราม War of the Spanish Succession วันชาตินี้ได้เริ่มฉลองกันใน Catalonia ตั้งแต่ปี 1886 ชาว Catalan ได้เลือกวันที่แพ้สเปนและตกเป็นเมืองขึ้นเป็นวันชาติเพื่อที่จะไม่ลืมว่าครั้งหนึ่งในอดีต Catalonia เคยเป็นเอกราช และวันหนึ่งจะต้องออกจากสเปนให้ได้ ทุกปีในวันที่ 11 กันยายนจะมีการแสดงและปาฐกถาต่างๆ ทั่ว Catalonia โดยเฉพาะที่ Barcelona เพื่อยืนยันอัตลักษณ์ Catalan และประกาศให้ชัดว่า Catalonia ไม่ใช่สเปน และคน Catalan ไม่ใช่คนสเปน
- 2) ปี 1830 ยุคฟื้นฟู Catalan (The Renaixenca) เป็นการปกป้องและกลับมาสร้าง ความสำคัญให้กับภาษาและวัฒนธรรม Catalan ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 19 (1830-1840) ไปจนถึงทศวรรษ 1880-1890 กิจกรรมสำคัญของยุคนี้คือ Jocs Florals ซึ่งเป็นการแข่งขันเรียงความและบทกวีในภาษา Catalan ยุคนี้ถือกันว่าเป็นการสิ้นสุด

ของช่วงตกต่ำของวัฒนธรรม Catalan (Decadencia) ที่เป็นมาตลอดตั้งแต่การแพ้สงครามในปี 1714 และการประกาศห้ามไม่ให้ประเพณี และสถาบันสำคัญของ Catalonia ปรากฏตัวเมื่อปี 1716 ตั้งแต่ยุค The Renaixenca เป็นต้นมาชาว Catalan จะพยายามแสดงความเป็นตัวของตัวเองที่ต่างจากการเป็นคนสเปนและพยายามให้หลุดพ้นจากกฎระเบียบของสเปนตลอดมา

- 3) ปี 1939 เมื่อนายพล Franco ยึดอำนาจในปี 1939 ความคืบหน้าของการแสดงออกของอัตลักษณ์ Catalan ที่ฟื้นฟูมาตลอดก็หยุดชะงักและถูกทำลายและควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จ ภายใต้เผด็จการ Franco รัฐบาลสเปนพยายามลบร่องรอยทั้งหมดของวัฒนธรรม Catalan ทั้งสถาบันสำคัญและภาษา รวมถึงประหารชีวิตชาว Catalan ที่ไม่ปฏิบัติตามและยังใช้ภาษา Catalan อยู่ ในยุคของ Franco เกือบทุกครอบครัวใน Catalonia จะสูญเสียสมาชิกในครอบครัว เหตุการณ์เหล่านี้มีผลสร้างความแตกร้างจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างหนึ่งคือกรณีของเอกสาร Salamanca (The Salamanca papers) เอกสารชุดนี้มีอยู่ประมาณ 300,000 ชิ้น เป็นเอกสารที่ Franco ยึดจากรัฐบาล Catalonia เมื่อเข้ามามีอำนาจ เอกสารประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถใช้ดูว่าใครต่อต้าน Franco ในสงครามกลางเมืองสเปนและถูกนำไปใช้ในการจัดการกับกลุ่มนี้ เมื่อปี 2005 รัฐบาลสเปนคืนเอกสาร Salamanca ให้กับครอบครัวทั้งหลายที่มีข้อมูลปรากฏ ซึ่งเป็นการเปิดเผยเก่าที่นำไปสู่การสนับสนุนขบวนการเอกราชมากขึ้น
- 4) ปี 1978 หลังนายพล Franco ตายในปี 1975 ประเทศสเปนเข้าสู่ช่วงการปรับตัวเป็นประชาธิปไตยและได้มีรัฐธรรมนูญใหม่ในปี 1978 ซึ่งรัฐธรรมนูญนี้ให้อำนาจปกครองตัวเองมากพอสมควรแก่ท้องถิ่นในรูปแบบของ autonomous communities ต่อมาในปี 2006 การกระจายอำนาจได้ขยายเพิ่มไปอีกโดยแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตราที่เกี่ยวข้องกับ autonomy ของ Catalonia (Catalan Statute of Autonomy) โดยกำหนดให้ Catalonia มีสถานะเป็น "ชาติ" ภายในสเปนและมีอำนาจจัดการกับเรื่อง การเก็บภาษีมากขึ้น
- 5) ในปี 2010 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติว่าการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2006 นั้นขัดรัฐธรรมนูญเองและให้ปรับข้อความกลับไปเป็นแบบเดิมโดยให้ความเห็นว่าถึงคน Catalan เป็นชนชาติแต่ Catalonia ไม่มีสถานะเป็นชาติทางกฎหมาย ชาว Catalan กว่าหนึ่งล้านคนได้ออกมาประท้วงโดยมองว่าการทำครั้งนี้เป็นการที่ฝ่ายชาตินิยมสเปน (espanyolistas) ประกาศสงครามวัฒนธรรม พรรคการเมืองของ Catalonia เกือบทุกพรรค รวมทั้งพรรคที่ไม่สนับสนุนเอกราช ได้ร่วมกันพยายามเปลี่ยนองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญแต่ไม่สำเร็จ

2. กลุ่มใช้ความรุนแรง

กลุ่มต่อสู้เพื่อเอกราชของ Catalonia ที่ใช้ความรุนแรงจะมีอยู่เป็นช่วงๆ เช่นกลุ่ม Catalan Liberation Front (FAC) 1969-77 และกลุ่ม Terra Lliure (TLL) 1978-1990 The Catalan Liberation Front (FAC) เป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่ก่อตัวขึ้นในปี 1969 โดยสภา Catalan

National Council (CNC) และ

กลุ่ม Working Youth of Catalan State (JOEC) ในปีเดียวกันนี้ FAC เริ่มการปฏิบัติการใช้ความรุนแรงต่อต้านรัฐบาลของ Franco ในปี 1972 คนของ FAC ถูกจับขังและทรมาน ผู้นำหลายคนจึงตัดสินใจลี้ภัยในต่างประเทศ (แอนดอร์รา ฝรั่งเศส และ

เบลเยียม) ในขณะที่อยู่ต่างประเทศอุดมการณ์ของ FAC เริ่มที่จะรวมความคิดไปทางซ้ายแบบ Marxist-Leninist และแสดงเจตจำนงที่จะตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง Catalonia ในปี 1975 สมาชิกของ FAC ถูกจับขังครั้งใหญ่อีกครั้งจึงมีการตั้งกลุ่ม Catalan Revolutionary Movement (MRC) เพื่อหามวลชนมาสนับสนุนการต่อสู้ทางกฎหมาย ในปี 1977 ทั้ง FAC และ MRC ได้สลายตัว

Terra Lliure (TLL) ซึ่งในภาษา Catalan แปลว่า “ดินแดนเสรี” เป็นกลุ่มติดอาวุธที่ก่อตั้งขึ้นในปี 1978 ด้วยเป้าหมายต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนและนำ Catalonia ไปสู่เอกราช ได้มีการจู่โจมเป้าหมายที่สร้างความเสียหายทั้งชีวิตและสถานที่โดยมีผู้เสียชีวิต 5 คน ในช่วงที่ TLL มีการเคลื่อนไหวมากที่สุดกาลในสเปนและยุโรป รวมถึงสื่อมวลชนในสเปนและบางสื่อใน Catalonia ได้จัด TLL เข้าเป็นกลุ่มก่อการร้าย สมาชิกในระยะต้นของ TLL จะมาจากองค์กรสนับสนุนเอกราชอื่นๆ เช่น FAC ในปี 1981 TLL ได้ลักพาตัวผู้สื่อข่าวสเปน Federico Jiménez Losantos โดยได้ยิงเขาที่ขาแล้วก็ปล่อยตัวไป Losantos ถูกจับเป็นตัวอย่างเพราะเขาเซ็นจดหมายเปิดผนึกที่กล่าวว่าขบวนการเอกราชของ Catalonia เป็นอันตรายต่อการส่งเสริมภาษาสเปนใน Catalonia ระหว่างปี 1982-89 TLL ได้ปฏิบัติการเป็นช่วงๆ โดยใช้ระเบิดและการเผาอาคาร รวมทั้งการออกแถลงการณ์เป็นช่วงๆ วิเคราะห์ความเป็นจริงทางสังคมของขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช การถกเถียงกันภายในของ TLL เกี่ยวกับการควรใช้ความรุนแรงในการต่อสู้หรือไม่นำไปสู่การสลายตัวของ TLL ในปี 1995

3. ประเด็นรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญสเปนมีการกระจายอำนาจมากในรูปแบบของ autonomous communities จึงเกิดคำถามได้ว่าเหตุใดในบางพื้นที่เช่น Catalonia ยังมีขบวนการเอกราชที่เข้มแข็งเคลื่อนไหวอยู่ คำตอบอาจจะหาได้ถ้ามองลงไปในสังคมสเปนลึกกว่าตัวบทรัฐธรรมนูญ สิ่งแรกที่ต้องเข้าใจว่าประเทศสเปนเป็นประชาธิปไตยมาเพียง 40 ปีเท่านั้น เป็นระยะเวลาใกล้เคียงกับเวลาที่ Franco ครองสเปนโดยเผด็จการ นอกจากนั้นแล้ววัฒนธรรมอำนาจและการมองความสำคัญของ Castile และการปรารถนาพาสเปนกลับไปสู่ยุคที่ Castile เป็นใหญ่ทั่วสเปนก็ ต้องปรากฏอยู่ในประชาชนสเปนพอที่ทำให้ Franco เป็นผู้ชนะสงครามกลางเมืองของสเปนในปี 1939 ได้ ดังนั้นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นหลัง Franco เสียชีวิตจะผสมผสานระหว่างแนวคิดประชาธิปไตยที่เน้นการกระจายอำนาจ กับ แนวคิดอนุรักษนิยมเก่าที่ยังคงอยู่และปรากฏในรัฐธรรมนูญในมาตรา 2 (ที่กล่าวว่าสเปนเป็นประเทศที่แบ่งแยกไม่ได้) และมาตรา 155 (ที่กล่าวว่าหากใน autonomous community มีการกระทำใดจากประชาชนที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ รัฐบาลกลางมีอำนาจที่จะเข้าไปยกเลิกการกระจายอำนาจในที่นั้นและดำเนินการบริหารเอง) ในทางปฏิบัติแล้วมาตรา 155 มีไว้เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีการท้าทายอำนาจรัฐมากเกินไป การนำมาตรานี้มาใช้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์เมื่อปลายปี 2017 ที่ Catalonia ได้สร้างวิกฤตให้กับ

การปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญที่หนักที่สุดตั้งแต่ปี 1978

วิกฤตินี้มาจากการต้องถกกันว่าในประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นอะไรสำคัญกว่า กฎหมายหรือแนวคิดประชาธิปไตย ฝ่ายที่ให้ความสำคัญกับพื้นฐานประชาธิปไตยต้องการให้มีการทบทวนมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญที่ขัดกับคุณค่าประชาธิปไตย (เช่นมาตรา 2) ส่วนฝ่ายที่เน้นเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ต้องการให้มีการทบทวนใดๆ และสนับสนุนการใช้มาตราเหล่านี้เมื่อบางพื้นที่ทำทลายอำนาจส่วนกลาง ฝ่ายที่ยึดคุณค่าประชาธิปไตยจะมองอีกฝ่ายว่าแท้จริงแล้วไม่ชอบประชาธิปไตยและอยากกลับไปยุคที่ประเทศสเปนปกครองโดยรัฐบาลตามแนวอำนาจนิยม

4. เหตุผลของคนที่สนับสนุนเอกราช

เหตุผลในการสนับสนุนเอกราชสำหรับ Catalonia อาจจัดได้เป็นสี่ข้อ ข้อแรกคือผลจากความทรงจำในประวัติศาสตร์ ข้อที่สองคือความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการที่ชาว Catalan จำนวนหนึ่งมองว่าวัฒนธรรมอำนาจและวิธมองโลกของชาว Castile จะทำให้ประเทศสเปนจมในทะเลโลกปัจจุบันและ Catalonia ไม่อยากจมไปด้วย ข้อที่สามคือความรู้สึกว่าคน Castilian ถูกดูถูกและชอบแสดงอำนาจเหนือคน Catalan มาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ข้อที่สี่คือการเสียเปรียบทางเศรษฐกิจที่ Catalonia ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสเปน แน่ใจว่าความรู้สึกเหล่านี้เป็นของชาว Catalan และชาว Castilian คงจะไม่เห็นด้วย แต่การที่เราจะหาเหตุผลของกลุ่มที่ต้องการแยกตัวออกเป็นเอกราชก็ต้องเอาเหตุผลจากมุมมองของเขา

ผลจากประวัติศาสตร์ ความขมขื่นที่ชาว Catalonia รู้สึกมาตลอดตั้งแต่การแพ้สงครามในปี 1714 จะถูกย้ำเติมและอยู่ในความจำด้วยประเพณีต่างๆ โดยเฉพาะการฉลองวันชาติทุกวันที่ 11 กันยายน ผลเก่าเหล่านี้แทนที่จะได้รับการเยียวยาจะเพิ่มหนักมากขึ้นเป็นช่วงด้วยเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นเช่นการคืนเอกสาร Salamanca จนดูเหมือนว่าความสงบใจจะไม่มีวันปรากฏแก่ชาว Catalan トラบใดที่ยังเป็นส่วนของประเทศสเปนซึ่งคือต้นตอของผลเก่าทางประวัติศาสตร์ทั้งหมด มีบางคนสนับสนุนเอกราชที่กล่าวว่าเอกราชไม่ใช่เป้าหมายแต่เป็นทางผ่านที่จำเป็นเพื่อไปสู่เป้าหมายเพราะเป็นวิธีเดียวที่จะออกจากแนวคิด Francoism ซึ่งยังฝังรากอยู่ในสังคมสเปน

ความแตกต่างทางวัฒนธรรม คน Catalan จำนวนไม่น้อยมองว่าลักษณะของชนชาติสเปน (Castilian) คือโดยเนื้อแท้เป็นนักรบล่าอาณานิคม (conquistadores) ที่ทำลายวัฒนธรรมเก่าแก่ในอเมริกาใต้จำนวนนับไม่ถ้วน ส่วนสังคมสเปนเป็นสังคมชนชั้นที่มีวัฒนธรรมอำนาจนิยมเป็นหลัก ที่ประชาชนทั้งกลัวอำนาจและสยบต่ออำนาจด้วยความสมัครใจ เป็นสังคมที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงตลอดประวัติศาสตร์ ไม่ร่วมกับกระแสของยุค “แสงสว่างทางปัญญา” (enlightenment) ในยุโรป ยืนหยัดทางการเมืองบนฐานคู่คือสถาบันกษัตริย์ที่เข้มแข็งและศาสนจักรคาทอลิกที่รวมศูนย์

ส่วนลักษณะนิสัยของชาว Catalan นั้นจะมีลักษณะเป็นพ่อค้ามาตลอดประวัติศาสตร์ Catalonia เป็นแดนต้อนรับคนแปลกหน้าและความคิดใหม่ตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นสังคมของการขายและแลกเปลี่ยนของ สังคมนักประดิษฐ์ สังคมนักดนตรี ในสังคมนี้จะมีการแบ่งใช้อำนาจกันเป็นปกติ ได้เข้าร่วมในการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่ เป็นสังคมที่ใจกว้างอดทนกับความต่าง (tolerance) และทำให้ความคิดเรื่องประชาธิปไตยเป็นรูปธรรมในสังคม การอพยพ

ของผู้คนจากดินแดนรอบเมดิเทอเร

เนียนมาสู่ Catalonia ทำให้พัฒนาวิถียุ่ร่วมกันอย่างสันติและสร้างความมั่งคั่งให้ทุกภาคส่วน จนเรียกได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของ Catalonia ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมทางประวัติศาสตร์คือในช่วงของ Spanish Inquisition ที่มีการล่าและทรมานชาวยิวเพื่อให้ออกจากประเทศสเปน เมือง Barcelona เป็นที่เดียวที่ฝ่ายปก

ครองลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ร่วมในการล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว

เพราะความแตกต่างทางลักษณะนิสัยที่ลึกตามทีกล่าวมาคน Catalan หลายคนจึงรู้สึกว่าการอยู่ร่วมกันในประเทศสเปนไม่ใช่วิธีที่ควรเดินต่อ ความรู้สึกที่คน Castilian ถูกและชอบแสดงอำนาจเหนือคน Catalan เมื่อมีลักษณะแตกต่างกันมากดังกล่าว กลุ่มที่อยู่ในอำนาจ (Castilian) ก็จะแสดงการดูถูกอีกกลุ่ม (Catalan) ทั้งทางวาจาและทางกฎหมาย คน Catalan หลายคนมองว่าเหตุการณ์ในปี 2010 ที่ศาลรัฐธรรมนูญเปลี่ยนรัฐธรรมนูญลดการกระจายอำนาจสู่ Catalonia เป็นการสั่งสอนคน Catalan ให้รู้ว่าใครใหญ่ในประเทศสเปนและอย่ามาท้าทายอำนาจ

ประเด็นทางเศรษฐกิจ สาเหตุหนึ่งของการแสดงอำนาจของส่วนกลางน่าจะเกี่ยวข้องกับ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของ Catalonia ซึ่งก็กลายมาเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่คน Catalan บางกลุ่มสนับสนุนขบวนการเอกราช ภูมิภาค Catalonia เป็นภูมิภาคที่รวยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศสเปนและแต่ละปีส่งรายได้สนับสนุนงบประมาณกลางมากกว่าที่รัฐบาลจัดสรรคืนกลับมา ในปี 2014 Catalonia จ่ายภาษีให้กับสรรพากรส่วนกลางมากกว่าที่ได้คืนมาประมาณ US\$11.8 Billion นอกจากนี้ Barcelona ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ Catalonia ก็เป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับหนึ่งของสเปนและเป็นเมืองที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวาและบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก

5. สถานการณ์ปัจจุบัน (จนถึง 2018)

หลังจากการทำประชามติเมื่อเดือนตุลาคม 2017 และรัฐบาล Catalonia ประกาศเอกราชจากประเทศสเปน รัฐบาลกลางของสเปนก็ออกประกาศยุบรัฐบาล Catalonia และเข้าไปบริหาร Catalonia เองพร้อมเคลื่อนไหวกองกำลังทหารเพื่อใช้สนับสนุนการยึดการปกครองทั้งหมดนี้ได้พาประเทศสเปนเข้าวิกฤตที่หนักที่สุดตั้งแต่เริ่มเดินทางเป็นประชาธิปไตยในปี 1978 คำถามที่ทุกฝ่ายถามกันคือแล้วจะเดินต่ออย่างไร

ในการหาทางออกจากวิกฤตนี้ควรจะคิดว่าตัวละครสำคัญมีใครบ้าง นอกจากพรรคการเมืองของประเทศสเปน และพรรคการเมืองใน Catalonia แล้วยังมีกลุ่มพลังที่สำคัญอีกกลุ่มคือภาคประชาสังคม ในส่วนกลางภาคประชาสังคมไม่ได้มีบทบาทมากเท่าฝ่ายการเมืองแต่ใน Catalonia ภาคประชาสังคมที่สนับสนุนเอกราชมีอิทธิพลและพลังมากกว่าพรรคการเมือง แต่ครั้งหนึ่งที่ฝ่ายสนับสนุนเอกราชแสดงพลังบนท้องถนนด้วยประชาชนนับแสนก็เป็นด้วยการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กร Omium Cultural และองค์กร Catalan National Assembly หลังจากทางผู้นำฝ่ายการเมืองประกาศเอกราชรัฐบาลก็จับตัวผู้นำขององค์กรภาคประชาสังคมทั้งสองนี้ ทั้ง Jordi Cuixart นักธุรกิจส่งออกเครื่องจักรกลที่เป็นหัวหน้า Omium Cultural และ Jordi Sanchez อาจารย์มหาวิทยาลัย Barcelona ที่เป็นหัวหน้า

Catalan National Assembly ประกาศยืนหยัดในการต่อสู้เพื่อเอกราชโดยสันติวิธีมาตลอดแต่ถูกขอล่าหาว่าเป็นกบฏที่มีโทษถึง 15 ปี

วิกฤตทางการเมืองเกิดขึ้นเมื่อนาย Mariano Rajoy นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา 155 เข้าไปยึดอำนาจการปกครองใน Catalonia ทั้งด้านการตำรวจ สื่อสารมวลชน และการเงิน ด้วยเหตุผลว่าถึงแม้ 90% ของผู้ออกเสียงในประชามติสนับสนุนเอกราช แต่ประชาชนที่ไปร่วมประชามติมีเพียง 40% อย่างไรก็ตามประชาชน Catalan ที่ไม่สนับสนุนเอกราชก็ไม่พอใจที่รัฐบาลกลางเข้ามายึดอำนาจ และ 7 เดือนต่อมาชาว Catalan ก็กลับมาจัดการกับการปกครองตนเอง โดย Quim Torra ทนายความและนักข่าว เข้าสาบานตัวรับตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล Catalonia คนใหม่เมื่อเดือนพฤษภาคม 2018 ท่ามกลางการเยาะเย้ยและขู่เข็ญจากรัฐบาลกลางสเปนในเมืองหลวงมาดริด

แต่ต่อมาเพียงหนึ่งเดือนรัฐบาลนาย Mariano Rajoy ก็แพ้การลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจในรัฐสภาบนฐานการที่ศาลสั่งจับรัฐมนตรีบางคนในประเด็นทุจริต นายกรัฐมนตรีคนใหม่ Pedro Sanchez จากพรรคสังคมนิยม ได้ประกาศว่าจะหาทางออกจากวิกฤตด้วยการสานเสวนา (dialogue) กับขบวนการเอกราชใน Catalonia

การเก็บข้อมูลที่ Barcelona

การศึกษาขบวนการเอกราชในคาตาโลเนียเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขบวนการเอกราชใน Catalonia, Quebec, Scotland และ Okinawa เพื่อดูพัฒนาการของขบวนการเหล่านี้จากช่วงต้นที่มีกลุ่มสนับสนุนขบวนการซึ่งใช้ความรุนแรงมาถึงปัจจุบันที่กลุ่มใช้ความรุนแรงสลายตัวหมด ในการศึกษาส่วนนี้ได้อ่านเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือ บทความ ข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ ที่เขียนโดยทั้งคนนอกขบวนการและคนในขบวนการ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดเมื่ออ่านแล้วก็จะมีความคำถามที่หาคำตอบในเอกสารเหล่านั้นไม่ได้ เช่น แรงจูงใจคนในขบวนการ วิธีที่ขบวนการใช้โน้มน้าวให้คนเข้าร่วมขบวนการ ทักษะที่คนในขบวนการมีต่อคนที่เห็นต่างจากขบวนการ เป็นต้น คำถามแบบนี้จะได้คำตอบก็ต้องไปคุยเองอย่างไม่เป็นทางการ จึงได้มีส่วนการไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ของขบวนการหนึ่งในสี่ขบวนการที่ศึกษา

ในบทความนี้ได้เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10-16 กันยายน 2561 ซึ่งมีทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เมือง Barcelona ซึ่งเป็นศูนย์กลางของขบวนการเอกราช Catalonia เนื่องจากมีหลายลักษณะคล้ายกับขบวนการเอกราชปาตานี เช่น ทั้งสองขบวนการเคลื่อนไหวในประเทศที่มีรัฐธรรมนูญที่มีมาตราห้ามการแบ่งแยกดินแดน (มาตรา 2 ของรัฐธรรมนูญประเทศสเปนมีใจความเหมือนมาตรา 1 ของรัฐธรรมนูญประเทศไทย) ในทั้งสองประเทศมองได้ว่าแนวคิดประชาธิปไตยยังฝังรากลึกไปไม่ลึก

กิจกรรมแรกที่ไปร่วมใน Barcelona คือ Diada คืองานฉลองวันชาติของคน Catalan ซึ่งมีประชาชนออกมาชุมนุมเรียกร้องเอกราชประมาณ 1 ล้านคน การชุมนุมมีทั้งการปราศรัย การแสดงทางวัฒนธรรม และจะไปร่วมกันเป็นครอบครัว มีตั้งแต่เด็กที่ยังเดินไม่ได้ถึงผู้สูงอายุ 80 ปี (ผู้วิจัยได้ถามอายุคนสูงอายุก่อนหน้านี้)

ในการไปเก็บข้อมูลที่ Barcelona และพื้นที่ในสเปนที่ไม่อยู่ใน Catalonia นั้น ได้พูดคุยและสัมภาษณ์บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

1. องค์กร Omnium

Cultural (OC) ซึ่งเป็น องค์กรวัฒนธรรมภาคประชาสังคมที่ก่อตั้งในปี 1961 ในช่วงที่รัฐบาลเผด็จการของนายพล Franco กำลังปกครองด้วยอำนาจเบ็ดเสร็จ งานแรกของ OC คือการปกป้องรักษาวัฒนธรรมและภาษา Catalan จากการคุกคามโดยนโยบายของ Franco ในช่วงปี 1963-1967 OC ถูกรัฐบาลของ Franco สั่งปิดและห้ามดำเนินกิจกรรมต่างๆ OC จึงเปลี่ยนวิธีทำงานและทำกิจกรรมต่อเหมือนเดิมแต่ทำได้ดิน ปัจจุบัน OC มี

สมาชิกกว่า 125,000 คน และเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านส่งเสริมและปกป้องสิทธิที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่งในยุโรป ตั้งแต่ปี 2010 OC ได้ร่วมกับองค์กรอื่นในขบวนการเอกราช Catalonia ในการจัด Diada ในวันชาติของ Catalonia ทุกปี เพื่อเรียกร้องสิทธิให้ชาว Catalan เป็นผู้ตัดสินใจอนาคตทางการเมืองด้วยตัวเอง OC ยึดหลักการต่อสู้อย่างสันติและไม่เคยมีเหตุการณ์รุนแรงในการระดมประชาชนมาชุมนุมถึงแม้บางครั้งมารวมตัวกัน ถึง 1 ล้านคน 99% ของงบประมาณของ OC ได้จากสมาชิก อีก 1% ได้รับจากรัฐบาล Catalonia งบประมาณของ OC สำหรับปี 2018 คือ 7 ล้านยูโร และขณะนี้มีสาขาอยู่ทั่วคาตาโลเนีย 44 สาขาและพนักงานทั้งหมด 90 คน

ในวันที่ไปสัมภาษณ์ที่สำนักงานใหญ่ของ OC ใน Barcelona ได้พบสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายความสัมพันธ์กับต่างประเทศของ OC และ ผู้ประสานงาน OC กับองค์กรอื่นในขบวนการเอกราช Catalonia

2. องค์กร The Catalan National Assembly (ANC) เป็นองค์กรรากหญ้าของ Catalonia ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2012 ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของ Catalonia ทุกปีตั้งแต่ก่อตั้งจะเป็นหัวงานใหญ่ในการรวมชาว Catalan 1 ล้านคนในวันชาติ (Diada) เพื่อแสดงพลังที่จะเลือกเอกราช ปัจจุบัน ANC มีสมาชิก 90,000 คน และมี 960 แขนงทั่วคาตาโลเนีย สมัชชา ANC จะประชุมปีละครั้งเพื่อเลือกกรรมการกลาง 77 คน งบประมาณของ ANC ได้จากสมาชิกและเงินบริจาคของภาคเอกชน

ผู้แทน ANC ที่ให้สัมภาษณ์ได้ร่วมสัมภาษณ์พร้อมกับผู้แทนของ OC ณ สำนักงานของ OC

3. องค์กร Centre Internacional Escarre (CIEMEN) เป็นองค์กรเอกชน Catalan ทำงานด้านวัฒนธรรม และชนชาติไร้รัฐ มาเป็นเวลา 40 ปี เป้าหมายคือการรวบรวมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับชนชาติไร้รัฐที่กำลังถูกคุกคามอยู่ทั่วโลก เพื่อส่งเสริมการเคารพแก่กลุ่มดังกล่าว อันจะนำไปสู่การสร้างสันติภาพในโลก CIEMEN ก่อตั้งขึ้นในปี 1974 ในเมือง Milan ประเทศอิตาลี ขณะที่ถูกประเทศสเปนเนรเทศในสมัยรัฐบาลของนายพล Franco

ผู้แทน CIEMEN ที่ให้สัมภาษณ์ ณ สำนักงานของ CIEMEN เป็นหัวหน้าฝ่ายวิจัยเกี่ยวกับชนชาติไร้รัฐ และฝ่ายติดต่อกับองค์กรภายนอก

4. นักการเมืองใน Catalonia 1 คน - อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติของ Catalonia จากพรรค Candidatura d'Unitat Popular (CUP) ให้สัมภาษณ์ที่สำนักงานของ CIEMEN พร้อมกับสัมภาษณ์ผู้แทนของ CIEMEN

5. นักวิชาการใน Catalonia 1 คน จาก Autonomous University of Barcelona เป็นชาวสเปนที่ย้ายมาอยู่ที่ Barcelona เมื่อประมาณ 20 ปีก่อน

6. ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน Catalonia 3 คน – พนักงานโรงแรมที่เป็นชาว Catalan 1 คน (ไม่สนับสนุนเอกราช) – พนักงานโรงแรมที่อพยพจากประเทศอื่นมาอยู่ที่ Barcelona เป็นเวลา 10 ปี (สนับสนุนเอกราชแต่ไม่ร่วมกิจกรรม) - นักศึกษามหาวิทยาลัย Ramon Llull ใน Barcelona (สนับสนุนเอกราช เพื่ออนาคตใหม่)

7. นักวิชาการและพนักงานมหาวิทยาลัยชาวสเปนที่อาศัยนอก Catalonia 2 คน จาก University Jaume I ในเมือง Castellon, Valencia

ข้อค้นพบ

จากการสัมภาษณ์องค์กรและบุคคลใน Barcelona และที่อยู่ในสเปน (นอกเขต Catalonia) พอสรุปเกี่ยวกับขบวนการเอกราช Catalonia ได้ห้าประเด็นดังนี้

1. ประเด็นอัตลักษณ์ Catalan พนักงานโรงแรมซึ่งมาจากประเทศอื่นและทำงานที่ Barcelona เป็นเวลา 10 ปีบอกว่าตัวเองสนับสนุนเอกราชแต่ไม่ได้ไปร่วมชุมนุมหรือกิจกรรมอื่นที่จัดโดยขบวนการเอกราชเพราะไม่ใช่คน Catalan และคิดว่าขบวนการไม่ต้อนรับ ความคิดนี้เกี่ยวกับ “การเป็นคน Catalan” วางบนฐานของชาติพันธุ์และภาษา แต่ในการสัมภาษณ์องค์กรเอกราช Omnium Cultural หลายคนบอกว่า ปัจจุบันอัตลักษณ์ Catalan เปลี่ยนไปจากเดิมและขบวนการเอกราชยึดหลักว่าคน Catalan คือคนที่ร่วมอุดมการณ์ในการอยากเห็น Catalonia ออกจากสเปนเนื่องจากยึดคุณค่าประชาธิปไตยซึ่งต่างจากสเปนและอยากกำหนดชะตากรรมตัวเอง เมื่อเล่าให้ฟังถึงความเห็นของพนักงานโรงแรมเขาก็แปลกใจกันและยอมรับว่าขบวนการอาจจะพูดเรื่องอัตลักษณ์ใหม่นี้บ่อยไปที่สาธารณะ แต่ผู้เขียนคิดว่าที่พูดบ่อยในที่สาธารณะอาจจะเป็นเพราะเรื่องอัตลักษณ์ใหม่นี้ยังไม่ลงตัวในขบวนการเอกราชเองจึงยังไม่เด่นหน้าในการพูดเรื่องนี้

2. ประเด็นเกี่ยวกับการคุยกันระหว่างขบวนการเอกราช Catalonia และคน Catalan ที่ไม่สนับสนุนเอกราช ทั้ง Omnium Cultural และ ANC เล่าให้ฟังว่าเคยมีการถกกันในเวทีสาธารณะระหว่างคนใน Catalonia ที่สนับสนุนเอกราชและไม่สนับสนุนเอกราชพอสมควร แต่ระยะหลังนี้จะไม่ค่อยมี ทุกครั้งที่จัดคุยก็มีแต่ฝ่ายสนับสนุนเอกราชที่ให้เหตุผลต่าง ๆ แต่อีกฝ่ายไม่มีข้อโต้แย้งกลับ หรืออาจเป็นเพราะไม่มีเหตุผลและข้อโต้แย้งใหม่จึงมีแต่จุดยืนและการมีปฏิกิริยาจากการดำเนินการเรื่องเอกราช Catalonia จากรัฐบาลสเปน สิ่งนี้คือสิ่งที่จะเปลี่ยนใจคนที่ไม่สนับสนุนเอกราชมากกว่าเหตุผลของขบวนการเอกราช

3. ประเด็นความเห็นของคนสเปนต่อขบวนการเอกราช Catalonia ผู้เขียนได้ถาม OC, ANC และ CIEMEN ว่าความสำเร็จของขบวนการเอกราชขึ้นอยู่กับความเห็นของคนสเปนทั่วไป หรือเป็นการต่อสู้ทางการเมืองกับรัฐบาลสเปน คำตอบจากทุกกลุ่มเหมือนกันคือความเห็นคนสเปนสำคัญมากและจุดนี้เองคืออุปสรรคสำคัญที่ยังหาวิธีผ่านไม่ได้ เพราะคนสเปนส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนเอกราช Catalonia เพราะคิดว่าทุกอย่างเป็นของตนและ

อยากเก็บไว้ ความเห็นนี้ไม่ตรงกับ
ที่ผู้เขียนพบเมื่อสัมภาษณ์คนสเปนสองคนที่ทำงานอยู่ใน Castellon, Valencia ทั้งสองคนนี้
(อายุประมาณ 35-40 ปี) บอกว่าทัศนคติของคุณแม่ คุณพ่อ ลุง ป้า ของเขาตรงกับที่กล่าวมาจริง
แต่รุ่นเขาลงมาไม่เห็นอย่างนี้ รุ่นเขาจะมองว่าถ้า Catalonia อยากเป็นเอกราชก็ไม่ควรห้ามเขา
ถึงแม้ว่ารู้สึกเสียดายถ้าไปจริง ส่วนคนรุ่น 50 ปีขึ้นไปนั้นสองคนนี้คิดว่าพวกเขามีความอิจฉา
Barcelona อยู่ด้วยเพราะเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา ทันสมัย ทั่วโลกชื่นชมและอยากมารู้จัก เมื่อ
ผู้เขียนเล่าให้ขบวนการเอกราช Catalonia ฟังถึง

ทัศนคติหลายคนยอมรับว่าไม่รู้มาก่อน ที่ไปสรุปว่าคนสเปนทุกคนคงต่อต้านเป็นเพราะดูจาก
ความเห็นในสื่อ จึงไม่ได้พยายามศึกษาทัศนคติคนสเปนให้กว้างกว่ากลุ่มที่ออกสื่อ

4. ประเด็นเหตุผลที่ต้องการเอกราช เมื่อผู้เขียนถามผู้นำในขบวนการเอกราชถึงเหตุผลที่
ต้องการเอกราชจะได้รับคำตอบที่ต่างกันสองคำตอบ คำตอบแรกคือเอกราชจำเป็น “เพื่อ
ปกป้องรักษาวัฒนธรรมและภาษา Catalan ไว้ คนสเปนพยายามทำลายสิ่งนี้มาเป็นเวลาหลาย
ร้อยปีแล้วและพยายามทำให้พวกเราเป็นคนสเปน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันไม่ทำสิ่งเหล่านั้นโดยตรง
แต่ในใจลึกๆก็คิดแบบเดิม อันนี้เห็นได้จากวิธีที่คนสเปนพูดถึงคน Catalan ว่าวัฒนธรรมต่ำ
บ้างอาจมาทำลายอำนาจสเปน” คำตอบที่สองคือเอกราชจำเป็น “เพราะคนใน Catalonia ต่าง
จากคนสเปนมาก หากอยู่ด้วยกันต่อไปในลักษณะปัจจุบัน เราก็ไปไม่ถึงที่อยากไป อนาคตของ
Catalonia ที่วาดกันไว้จะไม่มองอดีตเป็นจุดเริ่มต้น แต่มองที่เราจะเป็น คือสังคมเปิดที่รับทุกคน
อย่างเท่าเทียมกัน วางอยู่บนฐานการพูดคุยเมื่อมีความเห็นแตกต่างไม่ใช่เอาอำนาจมาตัดสิน
มีคุณค่าประชาธิปไตยในใจไม่ใช่เพียงบนกระดาษ การเคลื่อนไหวทำเพื่อลูกจะได้มีอนาคตที่
ดีกว่า” ผู้เขียนสังเกตว่าถ้าแบ่งคนในขบวนการเอกราชเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป
และกลุ่มอายุต่ำกว่า 45 ปี จะพบว่ากลุ่ม 45 ปีขึ้นไปจะมีเหตุผลแบบคำตอบแรกเป็นส่วนใหญ่
และแบบคำตอบที่สองเป็นส่วนน้อย กลับกันกลุ่มอายุต่ำกว่า 45 ปีจะมีเหตุผลแบบคำตอบที่สอง
เป็นส่วนใหญ่และแบบคำตอบแรกเป็นส่วนน้อย ถ้าข้อสังเกตนี้จริงอาจอธิบายได้ว่าคนที่อายุ 45
ปีขึ้นไปยังจำยุคของนายพล Franco ได้ สิ่งที่คน Catalan ถูกกระทำโดย Franco และคนสเปน
ยังอยู่ในความจำ ส่วนคนอายุต่ำกว่า 45 ปีเกิดมาช่วงประเทศสเปนเป็นประชาธิปไตยแล้ว เรื่อง
ที่คน Catalan ถูกแก๊งก็รู้อยู่และรู้สึก แต่ไม่อยู่ในความทรงจำโดยตรง

5. ประเด็นหลักที่ต้องถกกับสเปน ในเรื่องนี้ขบวนการเอกราชมีความเห็นตรงกันว่า
ปัจจุบันในเมื่อรัฐบาลสเปนใช้กฎหมายเพื่อห้ามการทำประชามติเกี่ยวกับเอกราช และจับผู้นำไป
ขังโดยตั้งข้อหาทมิฬเพราะทำขัดกับรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเอง
คำถามที่ถามไปยังศาลรัฐธรรมนูญคือ ในเมื่อรัฐธรรมนูญกล่าวในมาตรา 1 ว่าประเทศสเปน
ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการจัดประชามติเรื่องเอกราชโดยอิงสิทธิในการ
กำหนดชะตากรรมตนเอง (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการประชาธิปไตย) จะขัดกับรัฐธรรมนูญได้
อย่างไร ส่วนประเด็นของการที่มาตรา 2 กล่าวไว้ว่าประเทศสเปนเป็นรัฐเดี่ยวไม่สามารถแบ่งแยก
ก็แสดงว่ามาตราในรัฐธรรมนูญขัดกันเองและต้องแก้ที่จุดนี้

บทสรุป

จากการศึกษา วิเคราะห์ และเก็บบทเรียนของแนวทางการการต่อสู้เพื่อเอกราชใน Catalonia ซึ่งเคยมีกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงในการผลักดันเรื่องเอกราช แต่เมื่อขบวนการเอกราชมีที่ยืนในพื้นที่การเมืองและมีการถกเถียงกันเองภายในอย่างเปิดเผย เรื่องจะเอาเอกราชหรือไม่ กลุ่มใช้ความรุนแรงก็ค่อยๆสลายไป ความรุนแรงที่เหลือคือ การแสดงอารมณ์แรงในการถกเถียงกัน จึงหวังว่าบทความนี้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้ โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้คนปาตานีถกกันเองอย่างเปิดเผยและกว้างขวางเกี่ยวกับอนาคตของปาตานีว่า จะเดินตามเส้นทางเอกราชหรือไม่ และรัฐไทยควรดำเนินการนี้โดยมีวุฒิภาวะพอที่จะส่งเสริมการคุยกันครั้งนี้ระหว่างคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้วยตัวเอง ด้วยความปรารถนาดีต่อความสุขใจของคนที่เกี่ยวข้อง

Interviews

Omnium Cultural (OC), Interviewed by Author, September 12, 2001.

The Catalan National Assembly (ANC), Interview by Author, September 12, 2001.

Center International Escarre, Interview by Author, September 14, 2001.

Catalonia Politician from Candidatura d'Initat Popular party, Interview by Author, September 14, 2001.

Scholar from Autonomous University of Bcelona, Interview by Author, September 15, 2001.

3 Catalonia residences, Interview by Author, September 15, 2001.

Scholar and university staff from University Jaume I, Interview by Author, September 13, 2001.

References

- Booth, William. 2017. "Meet the Two Jailed Activists behind Catalonia's Independence Movement." *Washington Post*, October 20, 2017.
https://www.washingtonpost.com/world/europe/meet-the-two-jailed-activists-behind-catalonias-independence-movement/2017/10/20/a0a10e4a-b4e0-11e7-9b93-b97043e57a22_story.html.
- Erickson, Amanda. 2017. "Analysis | Catalonia's Independence Vote: What You Need to Know." *Washington Post*, October 27, 2017.
<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/09/30/catalonia-independence-referendum-spain/>.
- Gurr, Ted Robert. 1993. *Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts*. Washington, D.C: United States Institute of Peace.
- Gurr, Ted Robert. 2000. *Peoples Versus States: Minorities at Risk in the New Century*. Washington, D.C: United States Institute of Peace.
- Harris, Simon. 2014. *Catalonia Is Not Spain: A Historical Perspective*. 4Cats Books.
<https://archive.org/details/cataloniaisnotsp0000harr>

- Hill, Steven. 2017. "To Secede or Not to Secede: Learning from Catalonia." *The Globalist*. December 16, 2017. <https://www.theglobalist.com/spain-catalonia-secession-eu-europe-independence/>.
- Lafleche, G. 2018. "Catalonia: The Disgraceful March Continues." *Catalan News Monitor*. January 24, 2018. <http://catalanmonitor.com/2018/01/24/catalonia-disgrace-marches-on/>
- Minder, Raphael. 2017. *The Struggle for Catalonia: Rebel Politics in Spain*. Illustrated edition. London: Hurst.
- Mingardi, Alberto. 2017. "The Catalanian Mess." *Econlib*. October 3, 2017. https://www.econlib.org/archives/2017/10/the_catalonian_1.html.
- Orwell, George. 1938. *Homage to Catalonia*. Benediction Classics.
- Pla, Josep. 2014. *The Gray Notebook*. Translated by Peter R. Bush. New York Review Books Classics. New York: New York Review Books.
- Schaeffer, Robert K. 1998. "Separatism: Democracy and Disintegration." In *Separatism: Rationality and Irony*, edited by Metta Spencer. Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Spencer, Metta, ed. 1998. *Separatism: Democracy and Disintegration*. Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Spencer, Metta. 1998. "When States Divide." In *Separatism: Democracy and Disintegration*, edited by Metta Spencer. Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Tobeña, Adolf. 2017. The independent Catalonia would be an extended and catholic Andorra Interview by Cristian Campos. *Tercera Cultura*. <http://www.terceracultura.net/tc/adolf-tobena-the-independent-catalonia-would-be-an-extended-and-catholic-andorra/>.